

Suomen somalialaisten liitto
Somaliska förbundet i Finland
Finnish Somali League

**Suomen somalialaisten liiton lausunto
esitykseen kotoutumisen edistämisen laista HE 96/2018 vp**
Eduskunta

Suomen somalialaisten liitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi uutta kotoutumisen edistämisen lakia valmisteltaessa.

Olemme samaa mieltä esityksessä mainittuun syyhyn kotoutumislain uudistamistarpeesta. Maahanmuuttajien määrän kasvu edellyttää, että sekä peruspalvelut että erityiset kotoutumista edistävät palvelut soveltuvat entistä suuremmalle määrälle ja moninaisista syistä Suomeen muuttaville maahanmuuttajille. On myös muistettava, ettei kotoutumista tapahdu tyhjiössä, vaan onnistuakseen se vaatii vuorovaikutusta etenkin kantaväestön kanssa. Tämä lisää molemminpuolista ymmärrystä, hälventää ennakkoluuloja, luo kuuluvuuden tunnetta ja kannustaa kielitaidon kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Kolmannen sektorin osaa ei pidä väheksyä kotoutumisen onnistumisen edistäjänä. Korostimme tätä myös [lausunnossamme Työ- ja elinkeinoministeriön luonnokseen valtion kotouttamisohjelmaksi vuosille 2016-2019](#).

Suomen maahanmuuttajien kotoutumisen haasteet ja edistäjät ovat hyvin pitkälti samankaltaisia valtakunnallisesti. Merkittävin ero on nähtävissä maahanmuuttajaväestön osuuksissa eri kunnissa. Tästä syystä kotoutumisen edistämisen toimien järjestäminen kunnissa voi vaihdella, vaikka toimien tulisi olla yhteneväiset ja valtakunnalliset. Siksi myös uudistuksia tehdessä pitää ottaa huomioon kolmannen sektorin toimijat. Maahanmuuttajien osallistaminen jo suunnitteluvaiheessa edistää merkittävästi kotoutumisen onnistumista, kun palvelut suunnitellaan maahanmuuttajalähtöisesti.

Maakuntauudistus

Maakuntauudistuksen, hallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja aluekehittämisenjärjestelmän sekä kasvupalveluiden uudistamiset liittyvät mielestämme ensisijaisesti hallinnointikysymyksiin. Maahanmuuttajayhteisölle hallinnon järjestämisen tahon sijaan tärkeämpää ovat kotoutumispalveluiden ja kolmannen sektorin tukien laatu. Maakuntauudistuksen jälkeen julkisen hallinnon tehtävien siirtyessä maakunnille, herää huoli kotouttamispalveluiden ja hyvien väestösuhteiden säilymisestä. Uudistuksen jokaisessa vaiheessa tulee huomioida etnisten suhteiden säilyväisyys, sillä vaikeista asioista viestiminen on kantasuomalaisillekin haastavaa, puhumattakaan maahanmuuttajataustaisista, joita uudistus koskee laajasti.

Maahanmuuttajajärjestöt ovat toimineet pitkään julkisen sektorin rinnalla tarjoten matalan kynnyksen kotoutumispalveluita ja neuvontapalvelua täydentäen julkisia palveluita. Järjestöillä on asiantuntemusta kielellisten ja kulttuurillisten asioiden parista, jolloin matalan kynnyksen palveluiden tarjoaminen helpottuu. Vertaistuen tarjoaminen järjestöjen tiloissa on tärkeä osa

Suomen somalialaisten liitto
Somaliska förbundet i Finland
Finnish Somali League

kotoutumisen edistämässä, erityisesti silloin, kun maahanmuuttajan kulttuuriperimässä verbaalinen viestintä on tärkeässä asemassa. Kasvokkain tapahtuva neuvonta, vertaistuki ja muu kotoutumisen edistäminen on maahanmuuttajille arvokasta palvelua, jota tällä hetkellä tarjoavat erityisesti maahanmuuttajataustaisten järjestöt.

Valtaosa maahanmuuttajataustaisista järjestöistä toimii projektiluontoisesti eri tukijoiden asettamien reunaehtojen mukaisesti. Toiminta nojautuu kulloistenkin rahoituspäätösten mukaisesti ja tällöin palveluiden laatu voi kärsiä. Viimeisten 10 vuoden aikana järjestöjen toiminta on pysynyt samanlaisena johtuen suunnittelun ja kehittämisen tukien puuttumisesta. Yhteistyön kehittäminen julkisen sektorin kanssa vaatisi toiminnan kehittämiseen ohjattavia varoja. Kaksisuuntainen tiedon ja taidon vaihtaminen kehittäisi sekä julkisen- että kolmannen sektorin toimijoita ja ennen kaikkea hyödyttäisi maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen.

Maakuntauudistuksen myötä kolmannen sektorin toimijoissa on herännyt pelko siitä, että kotouttamispalvelut jäävät vain julkisen ja yksityisen sektorin tehtäviksi, sillä kotoutumispalveluita kilpailutettaessa yksityisen sektorin toimijat hyötyvät, kun kolmannen sektorin toimijat eivät ole samassa lähtöpisteessä. Kilpailutus ja hankintamaailma ovat kolmannen sektorin toimijoille usein vierasta, johtuen projektiluontoisesta toimintamallista. Tästä syystä kolmas sektori tarvitsee erityistä tukea maakuntauudistuksen eri vaiheissa toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä sekä osallisuuden lisäämistä julkisen sektorin palveluiden kehitysvaiheessa. Maahanmuuttajajärjestöjen osaamisen hyödyntäminen on etu sekä maahanmuuttajille, että julkisen sektorin toimijoille.

Kotoutumisaika ja kuntien tuki

Kotoutumisaika on määritetty kolmeen vuoteen, joka mielestämme on haastava aikaikkuna kotoutumisen onnistumiselle, varsinkin silloin, kun maahanmuuttaja saapuu Suomeen traumatisoituneena ja epätasapainoisena johtuen esimerkiksi sodan keskeltä pakenemisesta. Tällöin maakunnan ja kunnan tulee sitoutua tarjoamaan maahanmuuttajalle kaikki palvelut, jotka kotoutumisen onnistumiseksi tarvitaan, mm. kieliopinnot. Omaehtoiseen opiskeluun ohjaaminen sisältää vakavia puutteita, jos kunta ei pysty tarjoamaan maahanmuuttajalle esimerkiksi suomen kielen opintoja kotoutumisprosessin aikana. Tällä hetkellä maahanmuuttajat voivat joutua odottamaan kieliopintoihin pääsyä jopa kaksi vuotta, jolloin kolmen vuoden kotoutumisaika ei toteudu. Mielestämme kunnille tarjottavan tuen saamisen ehto on hyvä, että valtiolla on oikeus periä tuki takaisin, jos kotoutumisen edistämiseen liittyviä palveluita ei kyetä järjestämään määrätyn kolmen vuoden aikana. Kotoutumisen palveluiden piiristä ei pitäisi mielestämme poistaa, vaikka kolmen vuoden aika on umpeutunut.

Suomen etu ennen kaikkea

Työ- ja elinkeinoministeriö on vastuussa kotoutumispolitiikan suunnittelusta, kehittämisestä ja ohjauksesta, mutta kolmas sektori on huolissaan siitä, että poliittisin perustein tehdyt päätökset eivät edistä kotoutumista ja maahanmuuttajien oikeuksia Suomessa. Mielestämme kotoutumiseen ja maahanmuuttoon liittyviä päätöksiä tulee tehdä ainoastaan siitä näkökulmasta, että Suomen etu on huomioitu, ei niinkään poliittisten intressien mukaan.

06/11/18
Helsinki

Suomen somalialaisten liitto
Somaliska förbundet i Finland
Finnish Somali League

Haluamme myös korostaa, että jos maahanmuuttajia koskevia tietoja keskitetään niin, että kaikki eri palveluntarjoajat voivat päästä käsiksi tietoihin, tulee varmistaa, että tietoja ei käytetä profilointiin tai etnisiä ryhmiä vastaan. Esimerkiksi Suomeen saapuneiden maahanmuuttajien mahdollinen heikko henkinen hyvinvointi voi leimata väestöryhmiä, jos tietojen keskittäminen johtaa väärinkäytöksiin.

Helsingissä 6.11.2018

Mohamed Ali Jama
puheenjohtaja
+358 44 344 9175
somaliliitto@somaliliitto.fi
Suomen somalialaisten liitto